

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyně Mgr. Hany Janotové a JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D., ve věci

žalobkyně: X. X., narozená X.
bytem X.

proti

žalovanému: Rozhodčí orgán Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky
sídlem Orlická 2020/4, Praha 3

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 5. 2025, sp. zn. S-VZP-25-01302862-T121, agendové číslo: RO/1091/25+1092/25/Br

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Předmět řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá zrušení rozhodnutí Rozhodčího orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky (dále jen „žalovaný“, jak je v tomto rozsudku obecně označován i správní orgán 1. stupně, nemá-li odlišení vliv na kontext odůvodnění) ze dne 29.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

5. 2025, sp. zn. S-VZP-25-01302862-T121, agendové číslo: RO/1091/25+1092/25/Br (dále jen „napadené rozhodnutí“). Výrokem I. napadeného rozhodnutí žalovaný zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Všeobecné zdravotní pojišťovny, Regionální pobočky Ostrava, pobočky pro Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj (dále jen „VZP“) ze dne 24. 10. 2024, zn. VZP-24-06785031-A4FR OK 10/2024 a výrokem II. zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí VZP ze dne 29. 2. 2024, zn. RSRI/2024/Pok/635911 jako opožděné. Žalobkyně se současně domáhá toho, aby žalovaný uznal, že již dosáhla potřebného věku 60 let pro vstup do starobního důchodu. Dále požaduje, aby ji žalovaný zařadil mezi státní pojištěnce ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona č. 48/1998 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“), tedy aby za ni plátce pojistného na veřejné zdravotní pojištění byl stát prostřednictvím státního rozpočtu.

Vymezení věci a průběh řízení před správními orgány a správními soudy

2. Dne 31. 5. 2023 žalobkyně podala žádost k příslušnému orgánu České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) o předčasný starobní důchod k 11. 9. 2023, kdy měla dosáhnout 60 let. Rozhodnutím ze dne 19. 9. 2023 ČSSZ žádost zamítla s odkazem na to, že žalobkyně nesplnila podmínky uvedené v § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), protože nezískala potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 29 odst. 1 písm. k) a § 29 odst. 3 uvedeného zákona. ČSSZ následně v odvolacím řízení rozhodnutím ze dne 7. 11. 2023 potvrdila správnost prvostupňového rozhodnutí.
3. Proti němu žalobkyně následně podala žalobu u Krajského soudu v Brně, který ji rozsudkem ze dne 29. 8. 2024 č.j. 56 Ad 16/2023-24 zamítl s odůvodněním, že žalobkyně splnila pouze jednu zákonnou podmínku, a to podmínku věku potřebného pro přiznání předčasného starobního důchodu, ostatní zákonné podmínky žalobkyně nesplnila, když pro přiznání nároku na předčasný důchod dle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění nezískala potřebnou dobu pojištění.
4. Dne 21. 2. 2024 žalobkyně adresovala VZP žádost o zařazení do kategorie státních pojištěnců. Na to VZP reagovala sdělením ze dne 29. 2. 2024, že žalobkyně do kategorie státního pojištěnce „C“ zařazena být nemůže, protože dle rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023 jí byla pro nesplnění zákonných podmínek žádost o předčasný starobní důchod zamítnuta, přičemž podmínkou do zařazení státní kategorie „C“ je nutné disponovat rozhodnutím ČSSZ o tom, že starobní důchod přiznán (i bez jeho výplaty) byl. VZP žalobkyni současně informovala o tom, že podle rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023 je jejím důchodovým věkem 64 let a 8 měsíců, kterého dosáhne v roce 2028, a jestliže tohoto důchodového věku v roce 2028 dosáhne, ale nesplní další podmínky pro jeho přiznání, může být posléze zařazena do jiné kategorie státních pojištěnců, označené jako „N“.
5. Dne 21. 3. 2024 žalobkyně požádala VZP o zařazení do kategorie státních pojištěnců „N“ podle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. V přiloženém čestném prohlášení na předtištěném formuláři VZP přitom uvedla, že dne 11. 9. 2023 dosáhla věku potřebného pro nárok na starobní důchod, ale nesplňuje podmínky pro jeho přiznání.
6. Žalobkyně dne 6. 10. 2024 svou žádost podala znovu s tím, že do kategorie státních pojištěnců požadovala zařadit od 11. 9. 2023, kdy vstoupila do předčasného důchodu. Žádost o něj měla žalobkyně za včasně podanou, což bylo potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Brně sp. zn. 56 Ad 16/2023. Nebylo jí však vyhověno, protože žalobkyně nedosáhla počtu

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

odpracovaných let placeného sociálního pojištění. Odkázala přitom na rozsudek sp. zn. 56 Ad 16/2023, v němž se konstatuje, že ČSSZ nijak nepopřela zákonný nárok žalobkyně na vstup do předčasného důchodu. Závěrem uvedla, že je ženou v domácnosti pečující o manžela v seniorském věku.

7. Na tuto žádost reagovala VZP dalším sdělením ze dne 24. 10. 2024. V něm zopakoval, že pro zařazení do kategorie poživatele důchodu (kategorie státního pojištěnce „C“) dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění je zapotřebí doložit rozhodnutí ČSSZ o přiznání starobního důchodu, tato kategorie přísluší pouze poživatelům důchodu dle zákona o důchodovém pojištění, a VZP není oprávněna žalobkyni do této kategorie zařadit sama na základě jiného dokumentu. VZP tak s odkazem na rozsudek sp. zn. 56 Ad 16/2023 zopakovala, že žádosti nelze vyhovět a je proto zapotřebí, aby žalobkyně jako osoba bez zdanitelných příjmů (dále též „OBZP“) nadále své veřejné zdravotní pojištění hradila.
8. Žalobkyně podala u Městského soudu v Praze žalobu směřující vůči oběma sdělením. Městský soud usnesením ze dne 23. 4. 2025 č.j. 10 A 3/2025-45 žalobu odmítl a věc postoupil žalovanému jako věcně příslušnému orgánu k rozhodnutí o odvolání, neboť shledal, že obě sdělení VZP jsou rozhodnutími ve sporných případech o naplnění podmínek pro účast ve zdravotním pojištění na návrh žalobkyně podle § 53 odst. 1 písm. a) zákona o veřejném zdravotním pojištění, přičemž žalobkyně nebyla poučena o možnosti podat proti sdělením opravný prostředek. Žalovaný pak řízení proti oběma sdělením spojil.

Napadené rozhodnutí

9. Žalovaný odvolání proti sdělení ze dne 24. 10. 2024 výrokem č. I napadeného rozhodnutí zamítl jako nedůvodné. Odvolání proti sdělení ze dne 29. 2. 2024 výrokem č. II napadeného rozhodnutí zamítl jako opožděné. Žalovaný po rekapitulaci procesní situace a shrnutí relevantní právní úpravy poukázal na to, že žalobkyně je od 1. 5. 2017 vedena jako OBZP, přičemž zdravotní pojištění hradila do 7. 8. 2023. VZP jí proto platebními výměry ze dne 16. 4. 2024 vyměřila dlužné pojistné a penále, přičemž žalobkyně obě částky uhradila.
10. Samotné odvolání proti sdělení ze dne 24. 2. 2024 zamítl s odkazem na skutečnost, že žalobkyně nedisponuje rozhodnutím ČSSZ o tom, že jí byl přiznán starobní důchod, ani důchod předčasný, tedy před dosažením důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění. Existence rozhodnutí ČSSZ o přiznání (i předčasného) důchodu je zákonnou podmínkou obsaženou v první větě § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění, a pokud žalobkyně takovým rozhodnutím o přiznání důchodu kvůli nesplnění potřebných dob pojištění nedisponuje, nemůže být do kategorie státního pojištěnce „C“ – poživatele důchodu ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění zařazena. Žalovaný pak sdělil, že pokud žalobkyně v roce 2028 dosáhne důchodového věku, ale pro přiznání starobního důchodu nesplní podmínku jeho přiznání, neboť nedosáhne potřebné doby pojištění, může být v budoucnu zařazena do kategorie státního pojištěnce „N“ ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Žalovaný se současně vymezil vůči tvrzení žalobkyně, že VZP měnila důvody pro její nezařazení, neboť argumentace ve vztahu k žalobkyni je po celou dobu konzistentní a dochází k témuž jednoznačnému závěru. Setrval na názoru, že žalobkyně je od 1. 5. 2017 osobou bez zdanitelných příjmů dle § 5 písm. c) zákona o veřejném zdravotním pojištění s povinností odvodu pojistného dle § 10 téhož zákona, dlužné pojistné a penále tak bylo žalobkyní uhrazeno na základě právního důvodu a není tedy možné jej vrátit.

Žaloba

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

11. Žalobkyně v podané žalobě nesouhlasí se závěrem žalovaného, že nesplnila věkovou podmínku potřebnou pro vznik nároku na starobní důchod. Podle žalobkyně stanoví právní úprava věk pro odchod do důchodu dvěma způsoby: buď dosažením plného důchodového věku, nebo splněním zákonných podmínek pro předčasný odchod do starobního důchodu. Na základě volby žadatele pak ČSSZ určuje výši přiznaného důchodu. Pojem starobní důchod přitom zahrnuje jak důchod náležející po dosažení řádného důchodového věku, tak i tzv. předčasný starobní důchod. Žalobkyně je přesvědčena, že je již starobní důchodkyní od 11. 9. 2023, kdy dovršila 60 let věku, což je věková podmínka pro žádost o výpočet starobního důchodu.
12. Dále žalobkyně namítá, že § 31 zákona o důchodovém pojištění neupravuje podmínky určující věk pro přiznání starobního důchodu, a že spojovat podmínky věku s podmínkou získání potřebné doby pojištění je v rozporu s § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Namítá, že žalovaný nesprávně interpretuje rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023, žalovaným aplikované ust. § 31 zákona o důchodovém pojištění podle žalobkyně obsahuje výlučně podmínky pro výpočet starobního důchodu, spojovat proto podmínku věku s podmínkou odpracovaných let odporuje znění § 7 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění; ostatně tento zákon VZP cituje na svých webových stránkách.
13. V tomto ohledu žalobkyně rozporuje i názor, že pokud v roce 2028 dosáhne důchodového věku, může být zařazena do kategorie státního pojištěnce i přesto, že nesplní podmínku pro přiznání důchodu. Pokud z rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023 vyplývá pouze to, že nesplnila zákonnou podmínku potřebné doby pojištění, nebude zde rozdíl mezi tímto rozhodnutím a případným budoucím rozhodnutím v roce 2028, které opět zkonstatuje, že jí důchod nebude přiznán, protože nesplnila podmínku odpracovaných let. Z rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023 ale nevyplývá, že by potřebného věku pro nárok na starobní důchod nedosáhla, vyplývá z něj právě opak.
14. Žalobkyně se tak domáhá toho, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Současně po soudu požaduje, aby VZP uložil povinnost uznat, že dosáhla věku potřebného pro vstup do starobního důchodu dovršením 60 let, a dále aby VZP uložil povinnost zařadit ji od 11. 9. 2023 mezi státní pojištěnce v kategorii „N“ podle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout.
16. Žalovaný předně zrekapituloval průběh dosavadních aktivit žalobkyně směřujících vůči VZP. Poukázal na to, že žalobkyně je od 1. 5. 2017 evidována jako OBZP ve smyslu § 5 písm. c) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Žalobkyně dne 31. 5. 2023 požádala o starobní důchod, přičemž žádost byla ČSSZ rozhodnutím ze dne 19. 9. 2023 zamítnuta s tím, že se žalobkyně po rozhodnou dobu neúčastnila důchodového pojištění. Žalobkyně opakovaně žádala VZP o zařazení do kategorie pojištěnců, za které je prostřednictvím státního rozpočtu plátcem pojistného stát. Žalobkyni nebylo možné zařadit do kategorie státních pojištěnců „C“ dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění, neboť nedisponuje rozhodnutím ČSSZ o přiznání starobního důchodu, a nelze ji tak považovat za poživatelku důchodu z důchodového pojištění dle tohoto ustanovení. Žalobkyně sice o předčasný starobní důchod v minulosti požádala, rozhodnutím ČSSZ ze dne 19. 9. 2023, jehož správnost byla potvrzena rozsudkem sp. zn. 56 Ad 16/2023, bylo rozhodnuto o tom, že žalobkyně pro přiznání předčasného důchodu (tedy před dosažením

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

důchodového věku) nesplnila všechny zákonné podmínky, konkrétně pak podmínku potřebné doby pojištění. Současně bylo ze strany ČSSZ konstatováno, že žalobkyně nesplnila důchodový věk ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění.

17. Žalovaný má za to, že ke dni rozhodnutí ČSSZ (19. 9. 2023) byl důchodový věk žalobkyně 64 let a 8 měsíců, věku potřebného pro nárok na starobní důchod tak dosáhne dne 11. 5. 2028. Pokud jej k tomuto datu dosáhne, ale nesplní podmínky pro přiznání starobního důchodu, může být následně u VZP zařazena do kategorie státního pojištěnce „N“, a to na základě dosažení svého důchodového věku. Toho však žalobkyně v současnosti ještě nedosáhla, ani do této kategorie státního pojištěnce tak aktuálně zařazena být nemůže. Jinými slovy, žalobkyně v současnosti (a to ani zpětně k požadovanému datu 11. 9. 2023) nemá nárok na to, aby za ni veřejné zdravotní pojištění hradil stát. Žalovaný proto postupoval v souladu se zákonem a navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Posouzení věci Městským soudem v Praze

18. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s. ř. s.“). Soud přitom vycházel ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
19. Dále soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené.
20. O podané žalobě soud rozhodl dle § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání. S tímto postupem žalovaný výslovně souhlasil ve svém vyjádření k žalobě a žalobkyně po výzvě soudu nevyjádřila nesouhlas. Jednání nebylo třeba nařizovat ani za účelem dokazování, jelikož soud nepokládal za potřebné provádět důkazy na rámec toho, co plyne ze správního spisu, jímž se dokazování neprovádí. Účastníci řízení ani žádné doplnění dokazování nenavrhli.
21. Při posouzení žaloby soud vyšel zejména z následujících právních předpisů.
22. Podle ust. § 53 odst. 1 písm. a) zákona o veřejném zdravotním pojištění zdravotní pojišťovny rozhodují v případech týkajících se sporných případů o naplnění podmínek pro účast ve zdravotním pojištění podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů zahájených na návrh pojištěnce.
23. Podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění je stát plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu za tyto pojištěnce: poživatele důchodů z důchodového pojištění, kterým byl přiznán důchod před 1. lednem 1993 podle předpisů České a Slovenské Federativní Republiky a po 31. prosinci 1992 podle předpisů České republiky. Za poživatele důchodu se pro účely tohoto zákona považuje osoba podle předchozí věty i v měsících, kdy jí podle předpisů o důchodovém pojištění výplata důchodu nenáleží.
24. Podle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění je stát plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu za tyto pojištěnce: osoby, které jsou invalidní ve třetím stupni nebo které dosáhly věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplňují další podmínky pro přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo starobního důchodu a nemají příjmy ze zaměstnání, ze samostatné výdělečné činnosti a nepožívají žádný důchod z ciziny, nebo tento důchod nepřesahuje měsíčně částku ve výši minimální mzdy.

25. Mezi účastníky řízení je nesporné, že se žalobkyně účastní veřejného zdravotního pojištění na území České republiky. Sporná je mezi nimi ale otázka, v jaké kategorii pojištěnců má být žalobkyně zařazena. Zatímco žalovaný setrvale zastává stanovisko, že žalobkyně je osobou bez zdanitelných příjmů ve smyslu § 5 odst. 1 písm. c) zákona o veřejném zdravotním pojištění, žalobkyně se opakovaně domáhá zařazení do kategorie státního pojištěnce, dle nyní projednávané žaloby pak do tzv. kategorie státního pojištěnce „N“ podle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění.
26. Žalobkyně svou žalobní argumentací vyjadřuje přesvědčení, že dosáhla potřebného věku pro odchod do starobního důchodu. Je toho názoru, že daný věk zákon vymezuje dvěma způsoby, mezi kterými si žadatel o důchod volí – buď odejde do důchodu předčasně, nebo až v „plném“ důchodovém věku. Žalobkyně si zvolila první způsob, a má za to, že ČSSZ v rozhodnutí ze dne 19. 9. 2023 dosažení tohoto jejího věku potvrdilo, již tedy ve starobním důchodu od 11. 9. 2023 je.
27. Právě dosažení věku podmiňující nárok na starobní důchod považuje žalobkyně pro zařazení do kategorie státního pojištěnce dle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění za stěžejní a samo o sobě dostačující. Pokud žalovaný argumentuje tím, žalobkyně nemůže být do kategorie „N“ zařazena s ohledem na nesplnění podmínek dle § 31 zákona o důchodovém pojištění pro přiznání starobního důchodu, pak tento závěr není dle žalobkyně správný, neboť dané ustanovení obsahuje výlučně podmínky pro výpočet výše starobního důchodu a věku pro přiznání starobního důchodu se nevěnuje. Žalovaný tak nepřípustně spojuje věkovou podmínku s podmínkou odpracovaných let, což odporuje § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění.
28. Ze správního spisu soud ověřil, že žalobkyně ve své žádosti ze dne 6. 10. 2024 požadovala zařadit do kategorie státního pojištěnce bez toho, aniž by tuto kategorii výslovně uvedla. VZP žalobkyni v návaznosti na její žádost sdělila, že do kategorie poživatele důchodu (kategorie státního pojištěnce „C“) ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění nemůže být zařazena, protože nedisponuje kladným rozhodnutím ČSSZ o přiznání starobního důchodu. V napadeném rozhodnutí žalovaný argumentaci VZP potvrdil, současně jeho úvahu rozšířil o polemiku nad tím, zda žalobkyni je možné zařadit alespoň do kategorie státního pojištěnce „N“ ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění, tedy do kategorie osob, které již důchodového věku dosáhly, nesplnily však další podmínky pro jeho přiznání. Dospěl přitom k závěru, že žalobkyně důchodového věku ještě nedosáhla, toho dosáhne až v roce 2028, kdy může být do kategorie „N“ zařazena i v případě, kdy další podmínky pro přiznání důchodu nesplní.
29. Žalobkyně se v žalobě kromě zrušení napadeného rozhodnutí domáhá také toho, aby byla zařazena do kategorie státního pojištěnce ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Svůj nárok na zařazení do této kategorie pak staví výlučně na přesvědčení, že již věku potřebného pro nárok na starobní důchod dosáhla a nedosáhla pouze na jeho (byť předčasně) přiznání. To dle ní vyplývá mj. z rozhodnutí ČSSZ ze dne 19. 9. 2023, v němž bylo konstatováno, že věkovou podmínku, kterou si žalobkyně zvolila, tedy věkovou podmínku pro předčasný důchod, splnila, a důchod jí nebyl přiznán „pouze“ z tohoto důvodu, že současně nesplnila další zákonnou podmínku vyžadující odpovídající doby pojištění.

30. Z obsahu žaloby soud dovodil, že žalobkyně nerozlišuje mezi pojmy „důchodový věk“ a „věk potřebný pro nárok na vstup či odchod do starobního důchodu“. K tomu soud uvádí následující.
31. Nárok na starobní důchod žadateli v souladu s § 28 zákona o důchodovém pojištění vzniká, jestliže současně získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku (ne však nutné věku důchodového), popř. splňuje další podmínky obsažené v odkazovaném zákoně.
32. Nejčastěji nárok na starobní důchod dle § 28 zákona o důchodovém pojištění vznikne, pokud žadatel splní důchodový věk definovaný v § 32 zákona, a současně získá potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 29 odst. 1 zákona. Délka potřebného pojištění se pak v jednotlivých písmenech tohoto odstavce liší v závislosti na tom, kdy žadatel o důchod dosáhne důchodového věku. Přitom platí, že čím později žadatel důchodového věku dosáhne, tím delší je potřebná doba pojištění. Právě pro splnění podmínek dle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění se v běžné mluvě vžilo označení, že žadatel žádá o „standardní“ nebo „běžný“ starobní důchod.
33. Samotný pojem „důchodový věk“ pak upravuje § 32 zákona o důchodovém pojištění, jedná se tedy o jeho legální definici. Podle § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se důchodový věk u pojištěnců narozených mezi lety 1936 až 1976 stanoví podle přílohy č. 1 k zákonu o důchodovém pojištění. Stanoví-li se důchodový věk s přičtením kalendářních měsíců, považuje se za důchodový věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce. Používá-li tedy zákon o důchodovém pojištění pojmu „důchodový věk“, vždy jedná právě o důchodový věk ve smyslu § 32 zákona o důchodovém pojištění.
34. S ohledem na zvolenou žalobní argumentaci je pak stěžejní skutečnost, že zákon o důchodovém pojištění stanoví i jiné věkové podmínky, než pouze splnění důchodového věku podle § 32 zákona. Jiné věkové podmínky se přitom k důchodovému věku vztahují, zákon je definuje tak, že k důchodovému věku další roky přičítá nebo odečítá, případně je tato jiná věková podmínka konstruována s ohledem na konkrétní rok, v němž nebo po němž žadatel důchodového věku dle § 32 zákona o důchodovém pojištění dosáhne. Je přitom zapotřebí zdůraznit, že tyto jiné věkové podmínky nelze ztotožnit se samotným obecnějším pojmem „důchodový věk“ ve smyslu ust. § 32 zákona o důchodovém pojištění.
35. Pokud žadatelé o starobní důchod nesplňují základní zákonné podmínky, tedy nenaplnují podmínku důchodového věku dle § 32 zákona o důchodovém pojištění a potřebnou dobu pojištění, jak předpokládá § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, umožňuje zákon postupovat dle následujících odstavců ust. § 29 zákona, které zmírňují nedostatek splnění podmínky potřebné doby uvedené v prvním odstavci předmětného ustanovení.
36. Mezi takové podmínky patří též podmínka vyššího věku pro vznik nároku dle ust. § 29 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (vyšší věk přitom vyvažuje skutečnost, že žadatelé mohou na starobní důchod dosáhnout i přesto, že nesplnili potřebnou dobu pojištění dle prvního odstavce). Právě proto se v tomto „úlevném“ typu starobního důchodu záměrně nehovoří o důchodovém věku.
37. Odstavec třetí pak zavedl pro žadatele alternativní podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku. V tomto odstavci, na rozdíl od odstavce prvního, nejsou ale započítávány

náhradní doby pojištění. Třetí odstavec tedy počítá pouze s dobou „čistého“ pojištění (tj. ze samotného zaměstnání) (VOŘÍŠEK, Vladimír. § 29 [Specifikace podmínek]. In: VOŘÍŠEK, Vladimír. Zákon o důchodovém pojištění. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 116-117.)

38. Ust. § 31 zákona o důchodovém pojištění pak upravuje podmínky získání nároku na tzv. předčasný důchod. Žadatel může starobní důchod získat předčasně, pokud splní 1) věkovou podmínku a 2) potřebnou dobu pojištění, a to buď dle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 zákona. Právě věková podmínka pro nárok na předčasný důchod byla v době žádosti žalobkyně o předčasný důchod v roce 2023, jak už bylo řečeno výše, konstruována tak, že se od „standardního“ důchodového věku určeného dle § 32 zákona o důchodovém pojištění odečtou buď 3 roky nebo 5 let, a to v závislosti na tom, zdali je „standardní“ důchodový věk žadatele o předčasný důchod vyšší nebo nižší než 63 let.
39. Důchodový věk žalobkyně je dle kritérií § 32 zákona o důchodovém pojištění, tedy pro ženu narozenou dne 11. 9. 1963, která nevychovala žádné dítě, stanoven na 64 roků a 8 měsíců. Z uvedeného vyplývá, že žalobkyně dosáhne svého důchodového věku dne 11. 5. 2028 (k tomu srov. bod 15 rozsudku Krajského soudu v Brně sp. zn. 56 Ad 16/2023).
40. Dne 31. 5. 2023 podala žalobkyně žádost o předčasný důchod dle § 31 zákona o důchodovém pojištění, kdy splnila věkovou podmínku uvedenou v § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, tedy je věku nižšího než je samotný důchodový věk dle § 32 zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyně totiž žádala přiznat předčasný starobní důchod od 11. 9. 2023, tedy k okamžiku svých 60. narozenin. S ohledem na to, že důchodový věk žalobkyně dle § 32 zákona o důchodovém pojištění je 64 let a 8 měsíců, splnila žalobkyně věkovou podmínku obsaženou v § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění účinného do 31. 12. 2023 – k požadovanému datu přiznání předčasného důchodu, tedy k 11. 9. 2023, totiž dosáhla věku 60 let a současně jí do dovršení důchodového věku scházelo méně jak 5 let. Soud přitom opětovně zdůrazňuje, že splnění věkové podmínky pro předčasný důchod není důchodovým věkem dle § 32 zákona o důchodovém pojištění, kterého žalobkyně dosáhne až v roce 2028.
41. Žalobkyně sice splnila (tehdejší) věkovou podmínku pro přiznání předčasného důchodu, nesplnila ale další z nich, protože nezískala potřebnou dobu pojištění dle § 29 odst. 1 a 3 zákona o důchodovém pojištění (k tomu blíže srov. body 18 až 22 rozsudku sp. zn. 56 Ad 16/2023).
42. Městský soud v Praze rozumí žalobkyni, že jazykové znění § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění může pro ni jako pro právní laičku být jistým způsobem zavádějící. Prostý jazykový výklad pojmu „věk potřebný pro nárok na starobní důchod“ zřejmě přivedl žalobkyni k (nesprávnému) závěru, že je touto věkovou podmínkou možné rozumět všechny věkové podmínky uvedené v zákonu o důchodovém pojištění. Žalobkyně je totiž s ohledem na znění zákona přesvědčena, že na zařazení do kategorie státního pojištěnce dle § 7 odst. 1 písm. j) zákona má nárok, protože zákonnou definici „věku potřebného pro nárok na starobní důchod“ splňuje také jí zvolená věková podmínka pro nárok na přiznání starobního důchodu předčasně, uvedená v § 31 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění.
43. Soud ovšem žalobní námitce, že žalobkyně věku potřebného pro nárok na starobní důchod ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění dosáhla, nemůže přisvědčit. Ačkoliv toto ustanovení na pojem důchodového věku ve smyslu § 32 zákona o důchodovém pojištění výslovně neodkazuje, s ohledem na účel ust. § 7 zákona o veřejném

zdravotním pojištění je zřejmé, že „věkem potřebným pro nárok na starobní důchod“ zákonodárce míní pouze důchodový věk dle § 32 zákona o důchodovém pojištění.

44. Účelem § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění je totiž hradit zdravotní pojištění ze státních prostředků těm osobám, u nichž je vlivem různých sociálních situací eliminována nebo oslabena jejich schopnost výdělku, z něhož je pojištěnec standardně povinen odvádět mj. také veřejné zdravotní pojištění [k tomu srov. KOŠČÍK, M., BLATNÝ, J., KRÁL, J., KŘEPELKA, F., STRÁNSKÝ, J. *Zákon o veřejném zdravotním pojištění: Komentář*. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2026-2-3). ASPI_ID KO48_1997CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.]
45. Typickými příklady takových situací jsou ty, které jsou spojeny právě s věkem. Ust. § 7 tak pamatuje jednak na osoby pojištěnců, které pro svůj nízký věk nemohou být ekonomicky aktivní (kategorie tzv. nezaopatřených osob dle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o veřejném zdravotním pojištění), nebo naopak na ty, kteří již dosáhli určitého věku, u jehož výše panuje společenská shoda na tom, že může u jedince snížit schopnost jeho ekonomické aktivity (a tedy i schopnost odvodu na zdravotním pojištění). Je tak zřejmé, že „věkem potřebným pro nárok na starobní důchod“, tedy výše popsané věkové hranici, odpovídá důchodový věk dle § 32 zákona o důchodovém pojištění.
46. Právě za takové osoby je třeba považovat i státní pojištěnce ve smyslu § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Zákonodárce jim přitom kvůli dosažení určitého věku „ulevuje“ od povinnosti hradit veřejné zdravotní pojištění i přesto, že nesplňují další zákonné podmínky pro přiznání starobního důchodu – typicky proto, že nesplnily, stejně jako žalobkyně, potřebnou dobu pojištění. Pro úplnost je zapotřebí uvést, že osoby, které potřebnou dobu pojištění získaly a starobní důchod (ať už předčasný nebo „standardní“) jim tak byl pro splnění všech zákonných podmínek přiznán (tedy jsou zařazeni do kategorie státního pojištěnce „C“ – poživatelé důchodu dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění), musely věkovou podmínku splnit také, a to právě podle zákona o důchodovém pojištění.
47. Nesplněním „dalších zákonných podmínek“ je přitom u kategorie osob dle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění právě nesplnění potřebné doby pojištění, která indikuje historicky nižší participaci těchto osob na obecných odvodových povinnostech. I přesto, že tyto osoby přispívaly (oproti poživatelům starobních důchodů zařazených do kategorie státních pojištěnců „C“) do systému sociálního zabezpečení méně, považuje u nich zákonodárce dosažení určitého věku (věku důchodového) za natolik významné, že jim od úhrady veřejného zdravotního pojištění také ulevuje. To je patrné i z dalšího znění tohoto ustanovení. Úlevy se totiž nedostane osobám, které sice mají důchodový věk a současně nesplnily další zákonné podmínky pro jeho přiznání, ale které jsou i přes důchodový věk schopny ekonomické aktivity (zaměstnanci, OSVČ), popřípadě požívají z ciziny důchod, jehož měsíční výše přesahuje minimální mzdu. Tyto osoby § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění z kategorie státních pojištěnců „N“ výslovně vylučuje.
48. Je přitom zřejmé, že se v situaci, na níž míří § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění, žalobkyně nenachází. Žalobkyně se historicky pokusila, k datu splňujícímu věkovou podmínku pro získání předčasného důchodu dle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, předčasný důchod získat. To se jí však nepodařilo, neboť nesplnila ani jednu ze zákonných podmínek doby pojištění. Její žádost o předčasný důchod proto byla rozhodnutím ČSSZ ze dne 19. 9. 2023 zamítnuta. Správnost zamítavého

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

rozhodnutí pak následně potvrdil Krajský soud v Brně rozsudkem sp. zn. 56 Ad 16/2023. Žalovaný proto správně dovodil, že žalobkyně nemůže být zařazena do kategorie státního pojištěnce „C“ podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o veřejném zdravotním pojištění, neboť poživitelem důchodu z důchodového pojištění dle tohoto ustanovení žalobkyně jednoduše není – jinými slovy, důchod jí nebyl přiznán.

49. Žalobkyně pak v podané žalobě netvrdí, že by se nacházela v jiné sociální situaci, která by plnění její povinnosti hradit veřejné zdravotní pojištění ztěžovala nebo dokonce znemožňovala, domáhá se výlučně zařazení do kategorie dle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění. Soudu je sice ze správního spisu (a částečně také z žaloby) známo, že žalobkyně svou sociální situaci vnímá jako obtížnou, neboť pečuje o manžela v pokročilém seniorském věku a jediným příjmem jejich domácnosti je manželův starobní důchod. Aby však bylo možné žalobkyni zprostit povinnosti hradit veřejné zdravotní tím, že bude zařazena do jedné z kategorií státních pojištěnců ve smyslu § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění, musela by tato subjektivně pociťovaná nepříznivost její sociální situace odpovídat jedné z kategorií uvedených v § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Protože se žalobkyně v žalobě nedomáhala zařazení do jiné kategorie státního pojištěnce dle § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění a omezila se pouze na tvrzení, že je státním pojištěncem podle § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění pouze z důvodu dosažení věku potřebného pro nárok na starobní důchod dle tohoto ustanovení, nemůže být její žaloba úspěšná.
50. Lze shrnout, že přestože ust. § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění s pojmem „důchodový věk“ výslovně neoperuje, s ohledem na účel celého ustanovení je zcela zřejmé, že jeho smyslem není chránit osoby, které sice naplnily věkovou podmínku pro předčasný důchod, ale nesplnily potřebnou dobu pojištění, jako je tomu v případě žalobkyně. Do kategorie státního pojištěnce „N“ je možné zařadit pouze ty osoby, které již dosáhly důchodového věku § 32 zákona o důchodovém pojištění, nesplnily jinou zákonnou podmínku pro přiznání starobního důchodu, a současně nejsou ekonomicky aktivní či příjemci důchodu z ciziny přesahujícího měsíčně výši minimální mzdy. Pro úplnost soud opětovně dodává, že pokud žalobkyně netvrdila, že by u ní byla schopnost ekonomické aktivity snížena nebo znemožněna z jiných důvodů uvedených § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění, nelze ji zařadit do kategorie státního pojištěnce „N“ pouze proto, že se před dosažením důchodového věku neúspěšně pokusila získat starobní důchod (a současně není výdělečně činná).
51. Institut předčasného starobního důchodu je ze své podstaty mimořádným benefitem, který umožňuje čerpat důchod před dosažením důchodového věku. Nelze proto dovozovat, že skutečnost neúspěšné žádosti o předčasný důchod – při nesplnění zákonem stanovené délky pojištění – může sama o sobě zakládat nárok na zařazení do kategorie státního pojištěnce. Účelem § 7 zákona o veřejném zdravotním pojištění není kompenzovat nedostatek doby pojištění potřebné pro řádný či předčasný důchod, ale chránit osoby, které objektivně splnily věkovou podmínku důchodového věku, avšak z jiných důvodů jim nárok na starobní důchod nevznikl a které současně nejsou ekonomicky činné. Žalovaný tak v napadeném rozhodnutí aplikoval také § 7 odst. 1 písm. j) zákona o veřejném zdravotním pojištění správně, v souladu s jeho účelem, když žalobkyni sdělil, že ani do kategorie státního pojištěnce „N“ dle písm. j) nemůže být momentálně s ohledem na nedosažení důchodového věku dle § 32 zákona o důchodovém pojištění zařazena. Do ní bude moci být (při splnění všech zákonných podmínek) zařazena až po jeho dosažení, tedy v roce 2028, i přesto, že

současně nesplní zákonnou podmínku potřebné doby pojištění. Žalobkyně totiž v roce 2028 dosáhne (optikou uvedeného ustanovení) natolik vysokého věku (sociální události), s níž zákon spojuje sníženou schopnost pojištěnce získávat (prací) finanční prostředky, a tedy i hradit své veřejné zdravotní pojištění.

52. Závěrem Městský soud v Praze poznamenává, že ač se žalobkyně v podané žalobě domáhá zrušení napadeného rozhodnutí v plném rozsahu, v žalobě nijak nebíjí proti výroku č. II napadeného rozhodnutí, v němž žalovaný rozhodl o opožděnosti odvolání proti sdělení ze dne 29. 2. 2024. Žalovaný k tomu v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázal na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2025 č.j. 10 A 3/2025-45 (viz bod 8 tohoto rozsudku), kde soud shledal, že ke dni podání žaloby vedené pod sp. zn. 10 A 3/2025 již uplynula (prodloužená devadesátidenní) lhůta pro podání opravného prostředku, přičemž opravný prostředek nebyl podán. Městský soud shledává výrok č. II napadeného rozhodnutí odůvodněný v souladu se závazným právním názorem vysloveným v předmětném usnesení. I ve výroku č. II tak napadené rozhodnutí obstálo.

Závěr a náklady řízení

53. Soud uzavírá, že žaloba je nedůvodná, neboť napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, proto soud žalobu jako nedůvodnou s odkazem na § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
54. S ohledem na nedůvodnost žaloby, kdy soud nepřistoupil k zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení, se soud nijak nezabýval požadavkem žalobkyně, aby soud žalovaného v dalším řízení zavázal uznat nároky žalobkyně a evidovat ji jako státního pojištěnce v žalobkyní požadované kategorii.
55. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl výrokem č. II podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalobkyni nepřiznal náhradu nákladů, jelikož neměla ve věci úspěch. Žalovanému náhrada nákladů řízení nepřisluší, neboť mu nevznikly náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 6. února 2026

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

JUDr. Ladislav Hejtmánek v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.